

Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, врз основа на член 22 став 1 точка 16, член 43 став 2 и член 192, а во врска со член 4 став 1 од Законот за енергетика (Службен весник на Република Македонија бр.16/11, 136/11, 79/13, 164/13, 41/14, 151/14, 33/15, 192/15, 215/15, 6/16, 53/16 и 189/16) и член 44 став 3 од Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности (Службен весник на Република Македонија бр.143/11, 78/13, 33/15 и 207/16), на седницата одржана на 21.03.2017 година, донесе

О Д Л У К А
ЗА МЕНУВАЊЕ НА ЛИЦЕНЦА ЗА ВРШЕЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКА ДЕЈНОСТ
ПРЕНОС НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

1. Одлуката на Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија бр. 02-1341/1 од 14 ноември 2005 година за издавање на лиценца за вршење на енергетска дејност пренос на електрична енергија на Операторот на преносниот систем на Македонија, Акционерско друштво за пренос на електрична енергија и управување со електроенергетскиот систем, во државна сопственост - Скопје, ул. Максим Горки бр.4, Скопје, Република Македонија, со скратен назив: АД МЕПСО - Скопје (Службен весник на Република Македонија бр. 98/05), се менува по службена должност, заради усогласување со член 4 став 1 од Законот за енергетика и член 44 став 3 од Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности.
2. Правата и обврските на носителот на лиценцата за пренос на електрична енергија се утврдени во пречистениот текст на Прилог 1 „Лиценца за вршење на енергетска дејност пренос на електрична енергија“ кој што е составен дел на оваа одлука.
3. Прилогот 1 од Одлуката 02-41341/1 од 14.11.2005 година, престанува да важи со влегување во сила на оваа Одлука.
4. Оваа одлука влегува во сила со денот на објавување во Службен весник на Република Македонија а ќе се објави во Службен весник на република Македонија.

О б р а з л о ж е н и е

Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, постапувајќи по службена должност, ја утврди потребата од усогласување на енергетската дејност пренос на електрична енергија онака како што е во Законот за енергетика и од усогласување на обврските од лиценцата со другите акти на Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, па од тие причини врши менување по службена должност на горенаведената Одлука.

Според одредбите на Законот за енергетика дејноста управување со електроенергетскиот систем не е предвидена како посебна енергетска дејност, туку правата и обврските од оваа дејност се составен дел од дејноста пренос на електрична енергија. Од тие причини со оваа одлука, кон лиценцата за пренос на електрична енергија се додаваат правата и обврските од дејноста управување со системот за дистрибуција на електрична енергија.

Исто така, усогласувањето на лиценцата се однесува и на обврската за доставување на податоци потребни за следење и контрола на пазарот на електрична енергија. Врз основа на оваа измена носителот на лиценцата, ќе има обврска бараните податоци да ги доставува на начин и во

рокови дефинирани во Правилникот за следење на функционирањето на енергетските пазари (Службен весник на Република Македонија бр. 207/16 и 215/16).

ПРАВНА ПОУКА: Против оваа Одлука може да се поднесе жалба до Комисијата за решавање на жалби од областа на енергетиката, во рок од 15 дена од приемот.

УП1 Бр. 12-46/17
21.03.2017 година
Скопје

ПРЕТСЕДАТЕЛ
Димитар Петров

Прилог 1

ЛИЦЕНЦА ЗА ВРШЕЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКА ДЕЈНОСТ ПРЕНОС НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

1. Име и седиштето на носителот на лиценцата

Операторот на преносниот систем на Македонија, Акционерско друштво за пренос на електрична енергија и управување со електроенергетскиот систем, во државна сопственост - Скопје, улица Максим Горки бр.4, Скопје, Република Македонија, со скратено име: АД МЕРСО - Скопје (во понатамошниот текст: носител на лиценца).

2. Енергетската дејност за која се издава лиценцата

Пренос на електрична енергија.

3. Датум на прво издавање на лиценцата

14 ноември 2005 година

4. Датум на менување на лиценцата

21.03 2017 година

5. Датум до кога важи лиценцата

14 ноември 2040 година

6. Евидентен број на издадената лиценца

ЕЕ - 01.02.1/05/2/17

7. Број на деловниот субјект - 5933781

8. Единствен даночен број - 4030004529600

9. Вид и обем на енергетската дејност што се врши

Со оваа лиценца се определуваат начинот и условите за вршење на енергетската дејност пренос на електрична енергија како дејност од јавен интерес, правата и обврските на носителот на лиценцата, како и неговата функција на пазарот на електрична енергија.

Како енергетска дејност пренос на електрична енергија, во смисла на оваа лиценца, се смета пренесување на електрична енергија преку преносниот систем од точките на прием до точките на испорака, долгорочно планирање и развој на преносната мрежа, оперативно управување на електроенергетскиот систем на Република Македонија во реално време со тековите на моќност при тоа водејќи сметка за производството на електрична енергија во Република Македонија, декларираниот увоз, декларираниот извоз и декларираниите транзити низ преносниот систем на Република Македонија, врз основа на номинациите од учесниците на пазарот доставени до операторот на пазарот на електрична енергија во согласност со Правилата за пазар на електрична енергија.

10. Подрачје на вршење на пренос на електрична енергија

Врз основа на Законот за енергетика и одредбите од оваа лиценца, носителот на лиценцата врши пренос на електрична енергија на територијата на Република Македонија.

11. Објекти преку кои се врши пренос на електрична енергија

Носителот на лиценцата врши пренос на електрична енергија, преку објектите и средствата дефинирани во **Прилог 2** и **Прилог 3** кои што се ј составен дел на оваа лиценца.

12. Обезбедување на приклучување и користење на преносниот систем

Носителот на лиценцата е должен, да обезбеди приклучување на производителите, потрошувачите и операторите на дистрибутивните системи, како и пристап на трети страни за користење на преносниот систем во согласност со закон, друг пропис и општ акт, како и врз основа на Мрежните правила за пренос на електрична енергија, одобрени од страна на Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија врз основа на објективни, транспарентни и недискриминаторни начела.

13. Обврски за носителот на лиценца

Носителот на лиценцата е должен:

- да обезбеди доверливо и сигурно функционирање на електроенергетскиот систем на Република Македонија, во согласност со важечките прописи со кои се утврдени техничките правила;
- да обезбеди сигурен, безбеден и квалитетен пренос и испорака на електрична енергија преку преносниот систем на Република Македонија на транспарентен и недискриминаторен начин;
- да обезбеди изградба на нови интерконективни капацитети со соседните системи водејќи сметка за ефикасно користење на постојните интерконективни капацитети и рамнотежа помеѓу инвестиционите трошоци и придобивките за потрошувачите;
- да обезбеди прекугранични токови на електрична енергија преку преносниот систем на Република Македонија во рамките на расположливиот преносен капацитет;
- да обезбеди развој обновување и одржување на преносниот систем заради сигурно и ефикасно функционирање на системот, во согласност со важечките прописи со кои се утврдени техничките правила и да обезбеди долгорочна способност да одговори на оправданите барања за пренос на електрична енергија;
- да донесе план за одржување на мрежата во согласност со Мрежните правила за пренос на електрична енергија и по претходно одобрување од Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија да го објави на својата веб страницата;
- да донесе Мрежни правила за пренос на електрична енергија и по претходно одобрување од Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, да ги објави во Службен весник на Република Македонија и на својата веб страница;
- да донесе Правила за доделување на прекуграничните преносни капацитети и по претходно одобрување од Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, да ги објави во Службен весник на Република Македонија и на својата веб страница;
- да обезбеди паралелна работа на електроенергетскиот систем на Република Македонија и соседните електроенергетски системи, како и размена на податоците со операторите на други преносните системи, во согласност со обврските кои што Република Македонија ги презела со меѓународни договори или обврските на операторот што произлегуваат од неговото учество во меѓународните асоцијации;
- да ги објавува податоците за расположливите преносни капацитети на интерконективните водови со соседните земји, заради обезбедување на недискриминаторен, објективен и транспарентен пристап и користење на преносниот систем;
- да обезбеди инсталирање и одржување на мерните уреди на сите мерни места во точките на прием и испорака од преносниот систем;
- да врши мерење на електрична енергија во точките на прием и испорака на преносниот систем и доставување на податоците од мерењата до соодветните корисници на преносниот системи до операторот на пазар;

- да обезбеди електрична енергија за покривање на загубите на преносниот систем по пазарни услови, на транспарентен недискриминаторен и конкурентен начин, според Правилата за пазар на електрична енергија
- да врши набавка на системски услуги и соодветна оперативна резерва, по пазарни услови, на транспарентен, недискриминаторен и конкурентен начин согласно Правилата за пазар на електрична енергија;
- да обезбеди разрешување на преоптоварувањата во преносниот систем согласно Мрежните правила за пренос на електрична енергија;
- да обезбеди урамнотежување на отстапувањата меѓу фактичката и планираната потрошувачка на електрична енергија во реално време во согласност со Мрежните правила за пренос на електрична енергија;
- да обезбеди транспарентна и недискриминаторна примена на постапките за урамнотежување на најавените и реализираните трансакции на пазарот на електрична енергија и начинот на наплата на услугите;
- да обезбеди воспоставување на потребни измени на редоследот и времето на ангажирање на производните капацитети како и набавка на електрична енергија во случај на загрозување на сигурноста во снабдувањето со електрична енергија, хаварии или поголеми отстапувања на потрошувачката на електрична енергија во однос на предвидените количини;
- да обезбеди пристап на корисниците до мерните уреди што се во сопственост на операторот, во согласност со закон и Мрежните правила за пренос на електрична енергија;
- да соработува со оператори на преносните системи и соодветни асоцијации во согласност со ратификувани меѓународни договори или обврски превземени од меѓународните организации;
- да води диспечерска книга, записи за доверливост на преносниот систем, податоци од системот за надзор и управување, мерни податоци, а податоците и записите е должен да ги чува најмалку 10 години;
- да води евиденција за работењето на преносниот систем и за тоа да ја известува Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија;
- да обезбеди привремено прекинување на испораката на електрична енергија од преносниот систем при вршење на планирани прегледи, испитувања, контролни мерења, одржување, реконструкции, проширување на мрежите, уредите и инсталациите, приклучување на нови корисници на преносната мрежа, како и во случај на потреба од спречување на ризик од нарушување на електроенергетскиот систем. Начинот постапките и известувањето за прекините се вршат на објективни, транспарентни и недискриминаторни принципи а подетално се уредуваат со Мрежните правила за пренос на електрична енергија;
- да се придржува кон законите, прописите, стандардите, препораките и други општи акти, при изградба, реконструкција, редовни годишни ремонти и редовно одржување на објектите кои се составен дел на преносниот систем;
- да доставува податоци и информации согласно Правилникот за следење на функционирањето на енергетските пазари;
- да ги почитува Мрежните правила за пренос на електрична енергија, Правилата за пазар на електрична енергија, правилниците и други прописи кои ги пропишува или одобрува Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија;
- да ги почитува законите, другите прописи и општи акти кои се однесуваат на заштита на конкуренција, заштита на потрошувачите, заштита на животна средина, заштита на работниците, заштита на техничките средства и опрема;

14. Надоместок за користење на преносниот систем и фактурирање на учесниците на пазарот на електрична енергија за настанатите отстапувања од најавените физички трансакции

Надоместокот за користење на преносниот систем го плаќаат потрошувачите на електрична енергија во Република Македонија според објавена тарифа. Операторот на преносниот систем им фактурира надоместок за користење на системот на:

- потрошувачите директно приклучени на преносниот систем кои самостојно настапуваат на пазарот на електрична енергија;
- снабдувачите или на трговците, за потрошувачите директно приклучени на преносниот систем кои што не настапуваат самостојно на пазарот на електрична енергија;
- операторите на електродистрибутивните системи или снабдувачите за потрошувачите приклучени на електродистрибутивните системи.

Операторот на преносниот систем им фактурира на учесниците на пазарот на електрична енергија за настанатите отстапувања од најавените физички трансакции по цени пресметани во согласност со методологијата за пресметка на надоместокот за услугите за урамнотежување.

15. Планирање, одржување, развој и обнова на преносната мрежа

Заради сигурно и ефикасно функционирање на преносниот систем, носителот на лиценцата е должен истата да ја одржува, обновува, проширува и осовременува.

Носителот на лиценцата е одговорен за долгорочно планирање и развој на преносниот систем.

Носителот на лиценцата е должен секоја година да донесува План за развој за преносниот систем за период од следните пет години. Планот за развој на преносниот систем носителот на лиценца треба да го достави до РКЕ најдоцна до 31 октомври, а по добиената согласност истиот да го објави на својата веб страна.

Носителот на лиценца е должен секоја година најдоцна до 31 октомври да доставува едногодишни, петгодишни и десетгодишни прогнози до Министерството за економија и до РКЕ, за потребите на електрична енергија во Република Македонија.

Планот за развој на преносниот систем особено треба да содржи:

- опис на постојната состојба на преносниот систем;
- идни процени за капацитетот и функционалноста на преносниот систем;
- податоци за интерконекцискиот капацитет и потреба од негов развој;
- мерки за надминување на загушувањата во електропреносниот систем;
- потреби за обновување на објектите;
- локации каде се планира да се развива или надгради преносната мрежа;
- финансиски извори за реализација на планот.

Операторот на преносниот систем за секој регулиран период е должен да достави за одобрување до Регулаторната комисија за енергетика план за инвестирање во преносниот систем, во кој ќе биде прикажано очекуваното зголемување на ефикасноста на работата на преносниот систем преку намалувањето на загубите на електрична енергија и подобрувањето на квалитетот на испорачаната електрична енергија од преносниот систем како резултат на предвидените инвестиции.

16. Интерконекција со други преносни системи

Носителот на лиценцата е одговорен за физичко воспоставување и одржување во функционална состојба на интерконекциите со преносните системи на соседните земји.

Носителот на лиценцата е должен да обезбеди непречен пренос на електрична енергија преку интерконекциите заради нејзин извоз, увоз или транзит.

Носителот на лиценцата е должен да обезбеди интерконекциски капацитет заради исполнување на безбедносните критериуми N-1, согласно одредбите од Мрежните правила за пренос на електрична енергија.

Носителот на лиценцата е должен да ги обезбеди техничките услови за интерконекција и пренос на електрична енергија согласно техничките услови на ENTSO-E Асоцијација на европски преносни систем оператори.

Носителот на лиценцата е должен, по претходно одобрување од Регулаторната комисија за енергетика, да донесе и да објави во „Службен весник на Република Македонија“ и на својата веб страница Правила за доделување на прекуграничните преносни капацитети. Правилата за доделување на прекугранични преносни капацитети се засновани на транспарентност и недискриминација на корисниците на системот и обврските што Република Македонија ги има превземено со меѓународните договори, како и техничките можности на преносниот систем, а во нив се уредува:

- начинот на пресметка на расположливите прекугранични капацитети;
- начинот на доделување на прекугранични преносни капацитети водејќи сметка на загушувањето на преносниот систем;
- начинот на плаќање при користење на прекугранични преносни капацитети во случај на загушување на интерконективните водови; и
- начинот на објавување на податоците.

17. Обезбедување на оперативна функционалност на преносниот систем

Заради обезбедување оперативна функционалност на преносниот систем, носителот на лиценцата е должен да:

- обезбедува интерконекциски капацитет заради исполнување на безбедносните критериуми N-1, согласно одредбите од Мрежните правила за пренос на електрична енергија;
- обезбеди целосна опременост на преносниот систем со заштитни, контролни и примарни уреди за вклучување/исклучување со кои ќе се обезбеди брза и ефикасна изолација на делови, односно целиот преносен систем, во случај на хаварии и заштита на преносниот систем во случај на дефект;
- ги обезбеди техничките услови за работа на преносниот систем согласно правилата на ENTSO-E.
- предлага мерки за обезбедување на целосна опременост на електроенергетскиот систем;
- обезбеди брза и ефикасна изолација на делови, односно целата преносна мрежа, во случај на хаварии и заштита на преносната мрежа во случај на дефект;
- изврши редиспечинг на производните капацитети во реално време и промена на текот на електричната енергија низ преносниот систем;
- врши распределба на интерконективниот капацитет заради непречен пренос на електрична енергија при увоз, извоз или транзит;
- се усогласи со правилата на ENTSO-E.

18. Системски услуги

Носителот на лиценцата е должен:

- да подготвува План за набавка на системски услуги за секоја календарска година и најдоцна до последниот работен ден во месец јули да ги објави на својата веб страна;
- да го ажурира Планот за набавка на системски загуби во зависност со актуелната електроенергетска состојба во електроенергетскиот систем;
- големината на системските услуги да ја определува врз основа на податоците од електроенергетскиот биланс и обврските кои произлегуваат од членството во ENTSO-E и Договорот за основање на Енергетската заедница;
- да спроведе постапка за набавка на системски услуги;
- постапката за набавка на системски услуги за кои се наплаќа надомест се спроведува на пазар на балансна електрична енергија.
- да обезбеди системски услуги во согласност со Мрежните правила за пренос на електрична енергија и Пазарот на електрична енергија;

19. Планови за управување на електроенергетскиот систем при нарушен режим на работа

Во зависност од обемот и нарушувањето на работењето на електроенергетскиот систем носителот на лиценца е должен да изготви план за намалување на потрошувачката и план за обнова на електроенергетскиот систем по распад.

Носителот на лиценца е должен да изготви План за намалување на потрошувачката и тоа:

- план за намалување на напонот;
- план за хавариско намалување на испораката на електрична енергија;
- план за автоматско подфреквентно намалување на оптоварувањето.

Исто така носителот на лиценца е должен да изработи план за обнова на електроенергетскиот систем по распад и тоа:

- план за обнова на електроенергетскиот систем без надворешен извор на напон и
- план за обнова на електроенергетскиот систем со надворешен извор на напон.

Плановите кои ќе бидат донесени од страна на носителот на лиценца треба да бидат ревидирани секоја година.

20. Систем за надзор, контрола и прибирање на податоци

Носителот на лиценцата е должен да инсталира, одржува и надградува Систем за надзор, мерење, контрола и прибирање на податоци / Систем за управување со енергија, (во понатамошниот текст: „SCADA/EMS систем“) со поддршка на телекомуникацискиот систем, преку кој ќе врши следење, оперативна контрола и управување со електроенергетскиот систем.

SCADA/EMS системот со поддршка на телекомуникацискиот систем треба да обезбеди софтверска обработка на податоците, како и оперативна комуникација во вршењето на дејноста и комуникација со другите носители на лиценци и корисници на преносниот систем.

21. Обврска за одвоена сметководствена евиденција

Носителот на лиценцата е должен:

- во своите интерни пресметки да води одвоена евиденција за секоја од енергетските дејности за кои што поседува лиценца за вршење на енергетска дејност;
- во согласност со сметководствените стандарди со кои се уредува сметководственото работење на претпријатието да изготвува финансиски извештаи кои ќе обезбедат информации за средствата, обврските, капиталот, приходите и расходите со резултатите од работењето, како и паричните текови на претпријатието; и
- да изготвува консолидирани финансиски извештаи.

22. Обврска за информирање

Носителот на лиценцата е должен да им ги обезбеди на операторот на пазарот на електрична енергија, операторите на дистрибутивните системи, производителите на електрична енергија, снабдувачите со електрична енергија и трговците со електрична енергија сите потребни податоци и информации кои се неопходни за извршување на нивните обврски од лиценците.

23. Доверливост на информациите

Носителот на лиценцата е должен во согласност со закон, да обезбеди и да гарантира доверливост на деловните податоци и информации кои при вршење на пренос на електрична енергија ги добива од корисниците на преносниот систем.

24. Обврска за доставување на Годишен извештај за финансиското и деловното работење

Носителот на лиценцата е должен до Регулаторната комисија за енергетика најдоцна до 10 март во тековната година да достави годишен извештај за делокругот на своето работење, вклучувајќи го и извештајот за финансиското и деловното работење во претходната година. Годишниот извештај со сите прилози задолжително се доставува и во електронска форма.

Годишниот извештај треба да содржи податоци за:

1. број и времетраење на планирани и непланирани прекини по напонско ниво, како и причини за нивно настанување;
2. количини на влезена електрична енергија во преносниот систем по извор на набавка во точките на прием, количини на предадена електрична енергија по корисник на преносниот систем во точките на испорака, количина на транзитирана електрична енергија, вкупни технички загуби во преносниот систем по напонско ниво, број на опслужени корисници по напонско ниво, обезбедени системски услуги, како и број и времетраење на планирани и непланирани прекини по напонско ниво;
3. финансиски извештај за преносот на електрична енергија, составен од:
 - биланс на состојба и биланс на успех,
 - извештај за промените во главнината,
 - извештај за паричните текови,
 - применетите сметководствени политики, и
 - други објаснувачки белешки подготвени во согласност со меѓународните сметководствени стандарди;
4. преземени мерки во текот на претходната година за:
 - заштита на објектите преку кои се врши пренос на електрична енергија од надворешни влијанија и хаварии и нивно осигурување,
 - заштита при работа,
 - обука и стручно усовршување на вработените заради сигурно, безбедно и квалитетно вршење на пренос на електрична енергија,
 - заштита на животната средина, животот и здравјето на луѓето,
 - спроведување на мониторинг врз сопственото работење,
 - обезбедување на услови за сигурно, континуирано и квалитетно вршење на пренос на електрична енергија,
 - обезбедување на енергетска ефикасност,
 - вршење на пренос на електрична енергија во услови на кризна состојба, промена на условите на светскиот пазар, како и воена и вонредна состојба;
5. остварување на годишната програма за реализација на Планот за развој на преносната мрежа, во претходната година;
6. извршување на програма за ремонти во претходната година;
7. план за набавка на системски услуги;
8. состојба со кадровска екипираност за извршување на поодделни задачи при вршење пренос на електрична енергија;
9. извршени инспекциски надзори и контроли од страна на надлежни инспекциски и други државни органи, со приложени фотокопии на записниците, извештаите и решенијата од извршените надзори и контроли;
10. бизнис план за тековната година и оценка за реализирање на бизнис планот во претходната година;
11. преземени мерки за подобрување на квалитетот на услугата.

25. Обврска за доставување на други извештаи, информации и податоци во врска со вршењето на пренос на електрична енергија

Носителот на лиценцата е должен до Регулаторната комисија за енергетика да доставува известувања за сите околности, настани и промени кои што имаат или би можеле да имаат влијание врз вршењето на пренос на електрична енергија.

26. Обврска за овозможување на пристап во објектите и непосреден увид во документацијата

Носителот на лиценцата е должен, по барање на Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, да и овозможи непосреден увид во целокупната документација, пристап во објектите, деловните простории, простори, инсталациите, средствата и опремата потребни за

вршење пренос на електрична енергија, во согласност со Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности.

27. Квалитет на услугата

Носителот на лиценцата е должен да обезбеди потребно ниво на доверливост и расположливост на преносниот систем како услов за квалитет на испорачаната електрична енергија, согласно пропишаните услови за снабдување со електрична енергија и Мрежните правила за пренос на електрична енергија.

28. Изменување и дополнување на лиценцата

Изменувањето и дополнувањето на оваа лиценца ќе се врши исклучиво во согласност со одредбите од Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности.

29. Мерки во случај на неисполнување на обврските од страна на носителот на лиценцата

Доколку носителот на лиценцата не ги исполнува обврските содржани во оваа лиценца, Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија ќе преземе мерки согласно Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности.

ПРИЛОГ 2

ПРИЛОГ 3